

# היום שערך שיקמ יחסי

בישי. אך כשנלכדה הרשת, נתפס גם בינט. הוא נכלא, נחקר והתאבד.

אלמנתו ביקשה להבהיר שבינט, בניגוד לאנשי העסקיביש, היה מרגל, ולא טרוריסט. מדבריה משתמע כי הריגול הוא עיסוק מכובד, אך לא כן הטרוריסטים.

על כך נודעק רסה. במיכתב בשליחות ישראל. הוא היה אידיאליסט. הוא מילא הוראות שניתנו על-ידי ראש-אמ"ן (או שר-הביטחון, תלוי בהשקפה). והוא היה טרוריסט.

הרשת הטמינה כקייץ 1955 פצצות במסודות-תרבות אמריקאיים ובתחילת-קולנוע במצריים. פצצות אלה יכלו לגרום למותם של אזרחים רבים. אם אלה אינם מעשי-טרור, מהם מעשי-טרור?

בעגה הישראלית המודרנית, רסה וחבריו היו "מחבלים", והם כיצעו "פיגועים".

טיב המעשים אינו נקבע על-ידי המניעים או זהות המבצעים או נותני-הפקודה. טרוריסט יכול להיות פרורוסי או פרו-אמריקאי, ישראלי או אנטי-ישראלי, שליח-עפרפת או שליח המוסד. מעשים הפוגעים באזרחים מיקריים, הם כלי ספק מעשי-טרור. אין זה פוגע בכבודו של רוברט רסה וחבריו. טרוריסט יכול להיות אדם מכובד מאוד. עובדה היא שבראש מדינתנו עומד אדם מכובד, שהיה הארכי-טרוריסט של המאה ה-20. גם מניעיו היו פטריוטיים.

אילו קיבלנו את ההגדרות של רסה — טרוריסט הוא מי שפועל נגד המדינה, ואילו מי שפועל למען המדינה אינו יכול להיות טרוריסט — הרי היינו מגיעים למסקנה כי הטרור, כמו הפורנוגרפיה, הוא עניין של גיאוגרפיה.

## סאבאצ'קה

אחרי שהמלצתי על שני סרטים רוסיים שונים (והשניים זה מזה) שראיתי בשבועות האחרונים, אובלומוב וסולארט, אני מוכרח להמליץ על סרט רוסי נוסף. אבל יש לי תירוץ: הפעם זהו רק סרט ציירוסי.

עניינם שחורות (אוצ' צ'ורנייה", כמו השיר ששרנו בנעורינו) הוא סרט מקסים. מה אפשר לעשות.

לא אספר כאן את העלילה, מפני שזה יקלקל את התענוג. די לאמר שגם אחרי יומיים-שלושה אני מוצא את עצמי תוהה מה ראיתי, בעצם. האם זה היה סיפור כפשוטו או סיפור שהגיבור דימיין אותו? ואם כן, מה היה בו מדומיין ומה אמיתי? יש כמה אפשרויות, ואף אחת מהן אינה מספקת לגמרי.

אבל הקסם של הסרט אינו רק בתוכנו, אלא גם — ובעיקר — במירקם שלו.

לכל עם יש סיגנון משלו, "גשמה" משלו. זה אינו כולל רק את המילים של השפה, אלא גם את רוח השפה, שפת-הגוף, הגישה לחיים.

בסרט הזה נפגשות שתי גשמות לאומיות, מתמוגגות ומשחקות זו עם זו.

לא רק מפני שהוא מתרחש בשתי ארצות, רוסיה ואיטליה. ולא רק מפני שהוא מבוסס על סיפורים של אנטון צ'כוב, שעבורו על-ידי טרטיאקוב, רוסיים, ושבויומו על-ידי ניקיטה מיכלוקוב הרוסי באיטליה, עם צוות שהוא בעיקרו איטלקי, אלא מפני שכל מירקם הסרט, על כל הסצנות שלו, הוא תרבות של שתי גשמות אלה, הרוסית והאיטלקית.

הגיבור, מרצ'לו מסטרויאני משחק (ועוד אידך) את הגבר האיטלקי בהא הידיעה — מקסים, בורה בריו, מפוקח, משעשע,



מסטרויאני (ואנה מונג'ו) ב"עיניים שחורות"

שחקן גם בחיי יומיום, ומתחת לכל — פסימי. ואילו הגיבורה, אלנה סופונובה, שחקנית רוסייה צעירה, היא הרוסייה האיריאלית — חלומית, מלאת-נשמה, טראגית, רחוקה.

אגב, בספרו המקורי של צ'כוב אין שום איטלקים. שני הנאהבים הם רוסיים, והם נפגשים בעיריית-קייט בקרים. הוא ממוסקווא, היא מעירייה קטנה.

יש בסרט סצנות הגובלות בפארסה. קבלת-הפנים של הגיבור בעיירה רוסייה בראשית המאה נראית כמו סאטירה בנוסח המפקח בא של גוגול. תיאור הבירוקרטיה של סנטי-פטרסבורג, שבה איש אינו מוכן לקבל את האחיות לשום דבר, היא די בגלוי סאטירה על הבירוקרטיה של סנטי-פטרסבורג בימינו.

הנברת בעלת הכלבלב (שם הסיפור הקצר של צ'כוב) גוררת אחריה את סאבאצ'קה, (כלבלבה ברוסית). נדמה לי שסאבאצ'קה זו תהפוך שדבר בעולמו של הצופה, גם אחרי שהרושם הראשון של הסרט ייהיה.



עכשיו, היושבת בביתה הקטן, אלא מישפחה מתנחלת, היושבת על ארמה ערבית כבושה.

ג'ודי, שבאה לארץ אחרי מילחמת יום-הכיפורים, בוודאי אינה יודעת מהו הקו הירוק, ומה משמעותו. אבל הילדים הפלסטינים, שנולדו אחרי אותה מילחמה, יודעים היטב.

הבעייה אינה שהם אינם יודעים ואינם מבינים, אלא להיפך — שהם יודעים ומבינים יותר מדי, בגיל צעיר מאוד.

נראה שהכיבוש הוא מורה טוב.

## מדינה של דיקטים

הכתבה המעניינת בטלוויזיה לפני שבוע על הקארטל של עץ-הלבור סיפקה הרבה מזון למחשבה.

המרואיינים העצמאיים גילו את המובן מאליו: שכל קארטל פוגע בצרכנים, מעלה את המחירים ומוריד את האיכות. כאשר כמה יצרנים או ספקיי-שרותים מתאגדים, המטרה היא תמיד להיטיב עם עצמם על-חשבון הציבור.

קארטל עץ-הלבור חוק במיוחד, מפני שמאזרחים בו נבנה-החסות של שתי המפלגות הגדולות גם יחד: התעשייה הקיבוצית, המממנת את מיפלות-העבודה, והיצרנים הפרטיים, המממנים את הליכוד. אחד היצרנים העיקריים של עץ-הלבור, יוסף קרמרמן המנות, אף היה גיבור תנועת-החרות.

מכאן רק צעד אחד קטן להבנת המערכת הפוליטית הישראלית כולה.

בראש המדינה הואת עומד קארטל — קארטל של שתי מיפלות גדולות וכמה מיפלות קטנות. המונח "קואליציה" מתביא את מותה האמיתית של ההתקשרות. ביטורו זהו קארטל של כמה פירמות פוליטיות גדולות. המטרה היא למנוע את עלייתם של מתחרים חדשים, להעלות את המחירים ולהוריד את האיכות.

עליות המחירים של השרותים הפוליטיים פירושה שוד כספי-הציבור על-ידי המיפלות, המפקיעות למען עצמן חלק ניכר מהכסף שהמדינה גובה מהאזרחים. והקצבה ישירה למוסדות המיפלות, שילוב אלפי עסקנים בג'ובים, הפיכתם של משרדי-הממשלה לאחוזות מיפלותיות, סחיטת תרומות לפני הבחירות, גניבת כספי העם היהודי באמצעות הסוכנות, ועוד ועוד.

הורדת האיכות מתבטאת בהתרדרות כל השרותים הממלכתיים, התנוונות המיפלות עצמן, ואי-יכולתן לפתור אף אחת מן הבעיות הבערות של המדינה, החל ברצועת-עזה וכלה בסדניים של בית-החולים רמב"ם.

עם-ישראל אינו מתקומם נגד המונופולים והקארטלים הכלכליים, הקיימים בשטחים רבים. הוא רגיל להם, כשם שאיכר רוסי לפני מאה שנים היה רגיל לכינים. הוא התרגל. ואילו הקארטל הפוליטי מעורר בו ממש התלהבות. מכיוון שקארטל זה עטוף בדגל הלאומי, וקוראים לו "אחרות לאומית", הקורבנות מרעים לו הירד.

מי שמוכן למסור את גורל המדינה בידי קארטל של עסקנים בעלי איכות ירודה, מדוע יתרגש בגלל קארטל של דיקטים?

## טרוריסטים מכובדים

אני מחבב את רוברט רסה, איש-הטלוויזיה שנמנה עם שפוטי העסקיביש במצריים. הוא סבל קשה, כילה שנים בכלא המצרי (תענוג מפוקפק מאוד), נזנח על-ידי השלטון הישראלי, עד שלבסוף שוחרר ובא לארץ.

הוא פעל למען המדינה, על-פי הוראות שבאו מהארץ. מגיעה לו תודה.

אך אין פירוש הדבר שחייבים להסכים לכל דבריו. לפני כמה ימים הגיב רסה בועם על דברי אלמנתו של מקס בינט (או בנט). בינט ריגל מטעם ישראל במצריים. הוא היה שתול היטב ועבר באופן עצמאי. לא היה לו קשר עם הרשת של העסקי

במערב אין כל חדש הוא אחד הספרים החזקים ביותר שקראתי בחיי. הוא נכתב בידי חייל קרבי בשם קראמר (שהפך את סדר האותיות של שמו וקרא לעצמו רמארק). הוא כתוב בזעם עצור, בסערות-רגשות המתתרת מאחורי מילים פשוטות, מישפטים קצרים, תיאור יבש, בלתי-רגשי לגמרי.

נראה כי הספר כולו, על 288 עמודיו (במקור הגרמני), נכתב אך ורק למען ארבע השורות המופיעות בסוף, ובהן נאמר מה היה סופו של החייל כספר (שסיפר את הרבנים בגוף ראשון):

"הוא נפל באוקטובר 1918, ביום שהיה כל-כך שקט לאורך כל החזית, עד כי ההודעה היומית של המטכ"ל הצטמצמה במישפט אחד, שאין על מה לדווח מהמערב."

מכאן שמו של הספר, שהפך מושג בכל השפות. זה היה שיא הזעם של רמארק, שגיבור הספר, חייל ששירת בחזית המערבית הנוראה במשך ארבע שנים תמימות, נהרג באחד הימים האחרונים של המילחמה — ביום שבו קבע המטכ"ל שבמערב אין כל חדש.

אני נתקף בזעם דומה, כאשר אני שומע את הפסוק העברי המקביל, הנשמע כיום מדי יום בהודעות צה"ל: "ביהודה ושומרון וחבל-עזה שרר שקט יחסי".

בדרך כלל נוספת למישפט זה ידיעה על הרוג אחד בעזה או בשכם, כמה פצועים, כמה וכמה עצורים. ואולי גם על גירוש קטן, והטלת יוצר על מחנות שבהם גרים 150 אלף איש ואשה. יום של שקט יחסי. בגדה המערבית אין כל חדש.

## ידידי מאריו

ידידי מאריו קאמפאנה הכריז על שכינת-דעב.

מאריו הוא אחד האנשים המעניינים ביותר שהיכרתי. הוא היה ממנהיגי מדרה-הסטודנטים של סוף שנות ה-60 באיטליה. אולם, בניגוד לאחרים, שפנו אל דרך האלימות והטרור (הברייגדות האדומות) פנה קאמפאנה אל דרך אי-האלימות והפעולה הפוליטית.

הוא הקים מיפלה בשם "רמוקציה פרולטרית", שיש לה מחויבות עמוקה למאבקים לשיחור ולצדק בכל רחבי העולם. היא מומינה פעילים של מאבקים אלה לאיטליה, מפגישה אותם זה עם זה בכינוסים. בכל ועידה שני תית של המיפלה מוקדש יום אחד להבנת סולידריות עם מאבקים כאלה, ואליהם מוזמנים כר"ר-קבע גם ישראלים ופלסטינים. כך היכרתי את מאריו, איש לוחם, רגיש, רומאנטי.

יש למיפלה זו רק שני אחרי ויום כפרלמנט, אך דמותו של מאריו קאמפאנה זוכה בכבוד כה רב, עד כי נדמה שהוא מהווה מעצמה פרלמנטרית. (כמעט) ההיפך קרה למיפלה הידיעה, שהכניסה לפרלמנט את הבדיחה העגומה ששמה "צ'ולניה".

על מאריו קאמפאנה מספרים סיפורים רבים, הנשמעים כאגדות, אף שכולם נכונים.

הכי התרשמתי מהסיפור הבא: בשיא המהומות של מר-הסטודנטים, כאשר שררה שינאה תהומית בין הסטודנטים והשוטרים, נהרג שוטר בהפגנה.

קאמפאנה החליט להשתתף בהלווייה. הוא אמר שהשוטר אינו אויב, שהוא בן למישפחה ענייה, ומנוצל גם הוא על-ידי המימסד. יעצו לו שלא ללכת לשם, מכיוון שהיהו בהלווייה חבריו של הרוג, שוטרים ופאסיסטים למיניהם.

מאריו הלך. לבדו. הופעתו במקום עוררה מהומה, אנשי-הימין התפללו עליו, היכו אותו מכות-רצח. כמעט בנס יצא משם חי. זהו סיגנונו של מאריו קאמפאנה. אישי מאוד. מצפוני מאוד. מחוייב מאוד.

עכשיו הוא שובת שבינת-דעב למען הפלסטינים הנרדפים בשטחים הכבושים.

לפני 40 שנה היה איש כזה שובת למען היהודים הנרדפים.

## טרגדיה ישראלית

ג'ודי סיגל היא סיפור ישראלי. אולי הסיפור הישראלי. ג'ודי ומישפחתה עלו לארץ מארצות-הברית. היא התיישבה בתלפיות-מזורה, בירושלים, מעבר לקו הירוק, מול הכפר ג'בל-מוקאבר. יש לה תמישה ילדים.

ג'ודי היא אשה בעלת ריעות מתקדמת. היא מעידה על עצמה שהיא אוהרת שלום ועכשוו.

באחד הבקרים השבוע הומטר לפתע מטר של אבנים על ביתה ועל הבתים הסמוכים. הזוכיות נופצו. ג'ודי מיהרה להגיף את התריסים, אך תריס אחד לא נסגר כראוי, ואבן גדולה חדרה פנימה ופגעה בארונה-הספרים.

הזורקים היו 50 ילדים ערביים, בני 10 או 12, מהכפר ג'בל-מוקאבר. הם הוטיפו ליידות אבנים בכתיה-שכונה גם אחרי שהגיעו אנשי מישמרה-גבול. היה צורך בגאז מרמיע ובמירוף אישי אחרים, כדי להחזירם לכפרם.

ג'ודי אינה מבינה מה קרה לה. מה פיתאום זורקים אבנים על ביתה, כשהיא אשה כל-יכך מתקדמת, ואוהרת שלום ועכשוו? הדבר הכי עצוב הוא שאלה הם ילדים קטנים, שמלמדים אותם לשנוא לפני שהם בכלל מבינים את הפוליטיקה, העירייה בעצב. הצרה היא שהילדים מבינים היטב את הפוליטיקה. ג'ודי סיגל היא שאינה מבינה אותה.